

VÄÄRISELUPAIKADE ELUSTIKU MITMEKESISUSEST

Sire varjusamblik

Indrek Tammekänd 24.01.2019 Tartu

Vääriselupaik on ala, kus kitsalt kohastunud, ohustatud,
ohualdiste või haruldaste liikide esinemise tõenäosus on suur

Männisinelane

Kännukatik ja limane tuhattõlvik

Foto: Stanislav Snäll - <https://dina-web.net/naturalist/species/16ece072-379f-464d-9f60-e3a41b308f22>

Vääriselupaiga leidmise liigid – indikaatorliigid

+ elupaiga spetsialistid = tunnusliigid

Määruse: „Vääriselupaiga klassifikaator, valiku juhend, kaitse korraldamine ning vääriselupaiga kaitseks lepingu sõlmimine ja kasutusõiguse tasu arvutamise täpsustatud alused“ lisa 6

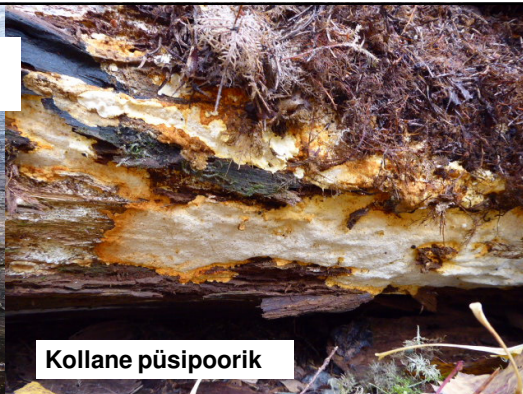
Helleri ebatähtlehik

- Seeni 49 liiki ja liigirühma
- Samblikke 24 liiki ja liigirühma
- Samblaid 39 liiki ja liigirühma
- Soontaimi 13 liiki ja liigirühma
- Mardikaid 38 liiki ja liigirühma

SURNUD PUIT

Lillatümak

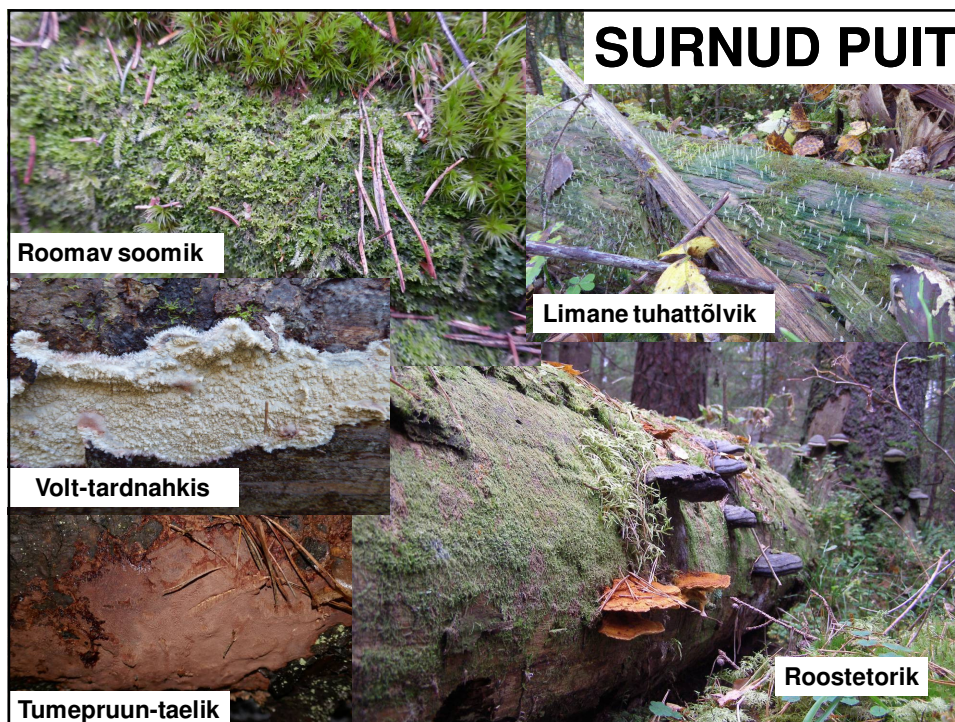
Kollane püsipoorik

Korallnarmik

Klaasjas lodupoorik

VANAD SIDUSAD JA JÄRJEPIDAVAD METSAD

Varjuluste

Valkjas tähnsamblik

Kuusetaelik

Kuuse-nublusamblik

KUIVENDAMATA JA JÄRJEPIDAVAD VÕI PÕLENUD METSAD

Laialehine nestik

Männi-soomussamblik

Wulfi turbasammal

LÄÄNES OMAD

Näsa-lumisamblik

Harilik jugapuu

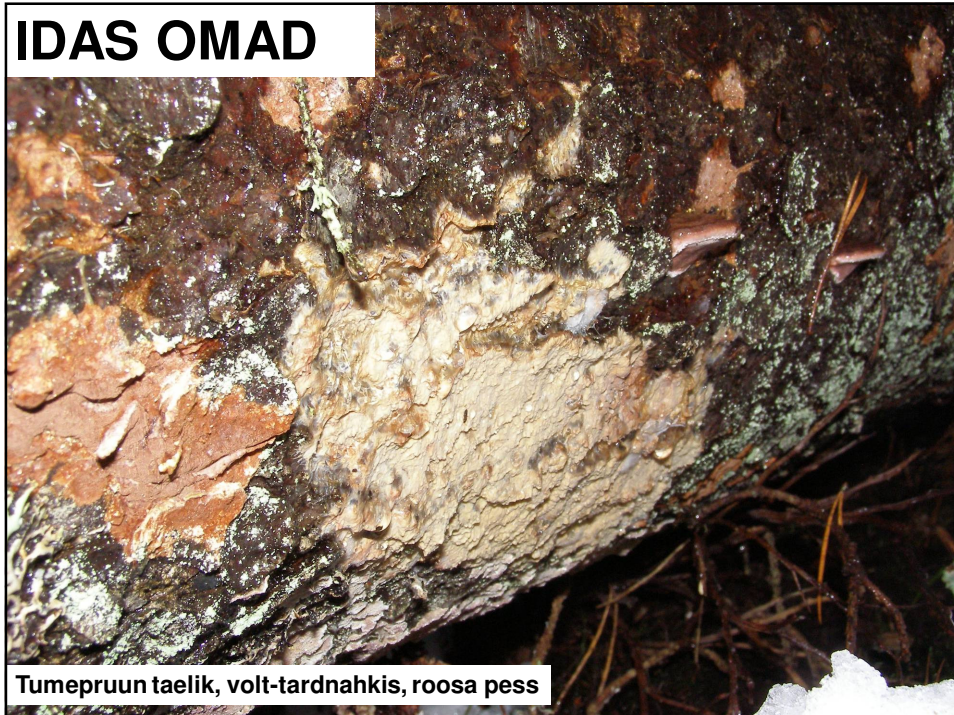
Harilik luuderohi

Foto: Renno Nellis

Harilik valvik

IDAS OMAD

Tumepruun taelik, volt-tardnahkis, roosa pess

VAID JÄÄNUKMETSad

Pikk lõhnasamblik

Punetav vistarsamblik

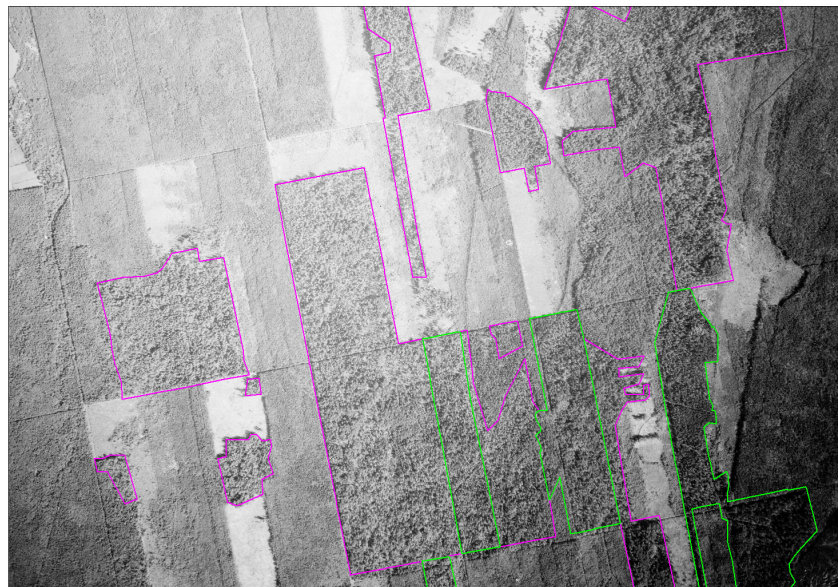

Harilik koobassamblik ja väike nõgisamblik

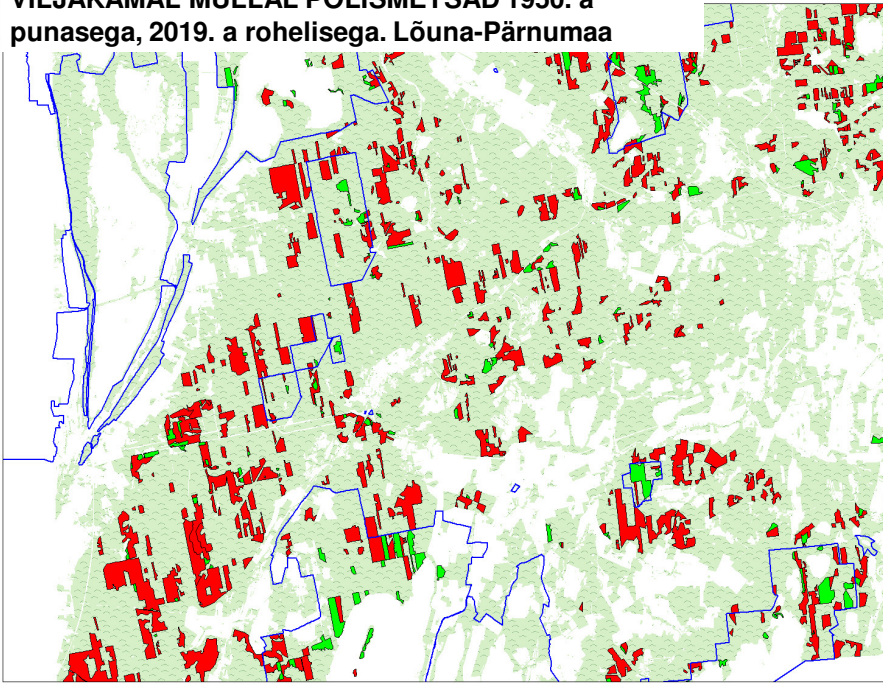

Sile neersamblik

Põlismetsad 1950. a ortofotol

VILJAKAMAL MULLAL PÕLISMETSAD 1950. a
punasega, 2019. a rohelisega. Lõuna-Pärnumaa

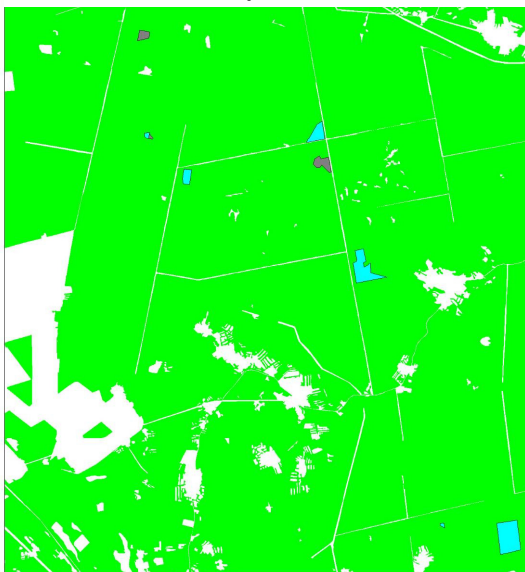
1950. a ortofotod

- Lõuna-Pärnumaa vaadeldav ala 57700 ha
- 1950. a oli 7300 hektarit viljakamat (v.a soometsad, nõmmemetsad, vaeseimad palumetsad), s.o 12,7% tänasest metsamaast.
- Põlismetsa 2019. a säilinud 930 hektarit, s.o 1,6% metsamaast. Viimase 70 aastaga on pindala vähenenud 8 korda ja hävimine jätkub.

Sulgja õhiku ja kopsusambliku näide

Eesti Maateaduslik, tulunduslik ja ajalooline kirjeldus IV - Pärnumaa 1930. a lk 257 kirjeldatakse Audru kihelkonna Pottsepa piirkonna metsi: „Sammaldest esinevad massiliselt ..., Neckera pennata, ...“

Sulgjas õhik Lääne-Pärnumaal

2011-2014 a inventeeritud 7000 ha metsi.

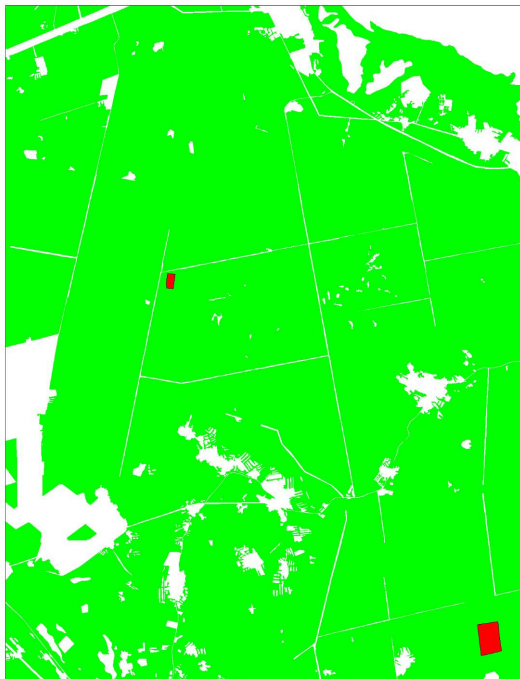
Sulgjas õhik on 35 ha-l, kokku 61 puul, alal hinnaguliselt ca 100 puul.

Liigile sobivad metsad alal valdavalt. Looduslikult võiks esineda enamasti alal hektari kohta min 30 puul.

Õhiku säilinud kasvuala moodustab piirkonna metsadest 0,6%, seda on 160 korda vähem kui oleks raieta.

Ilma raieta võiks liiki alal kasvada 180000 puul, st täna arvukus 1800 korda väiksem kui oleks ilma metsamajanduseta.

Kasvuala ulatus jätkus väheneb, viimase 5 aastaga on lageraiega hävinud teada elupaikadest 6 ha ehk 17% pindalast.

Harilik kopsusamblik Lääne-Pärnumaal

2011-2014. a inventeeritud 7000 ha metsa.

Kopsusamblik olemas 12 hektaril, kokku 7 puul. Alal hinnanguliselt kuni 10 puul.

Liigile sobivad metsad alal valdavad. Looduslikult võiks esineda enamus alal hektari kohta min 3 puul.

Kopsusambliku säilinud kasvuala moodustab piirkonna metsadest 0,17%, seda on ligi 600 korda vägem kui oleks raieta.

Ilma raieta võiks liik alal kasvada 18000 puul, st täna arvukus 2600 korda väiksem kui oleks ilma metsamajanduseta.

Kas VEPid kaitsevad kaitstavaid liike?

Keskkonnaregistrisse kantud kaitstavate liikide esinemine vääriselupaikadel

Rühm	Elupaiku VEPil		Elupaiku VEPpäringul		Elupaiku metsas	
	Arv	Protsent	Arv	Protsent	Arv	Protsent
I kat taimed	32	11%	85	30%	280	100
II kat taimed	425	9%	1179	25%	4703	100
III kat taimed	1043	7%	4291	29%	15050	100
I kat seemed/samblikud	26	12%	105	48%	218	100
II kat seemed/samblikud	65	21%	177	56%	317	100
III kat seemed/samblikud	285	32%	606	68%	886	100
I kat loomad	137	9%	785	49%	1608	100
II kat loomad	181	6%	1022	36%	2820	100
III kat loomad	301	6%	1697	34%	5040	100
Kõik kaitstavad	2495	8%	9947	32%	30922	100

Vääriselupaikadel esineb Keskkonnaregistri põhjal 8 korda rohkem kaitstavaid liike kui metsas keskmiselt.

